

Utbildningsinspektion i Sandsjöfors skola, förskoleklass, grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	4
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Sandsjöfors skola den 27 till den 28 mars 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Nässjö kommun och Sandsjöfors skola, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Sandsjöfors skola intervjuades rektorn, representanter för personal, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga klasser och årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Sandsjöfors skola	Antal barn/elever
Förskoleverksamhet	51
Skolbarnsomsorg	42
Förskoleklass	13
Grundskola	82

Sandsjöfors skola omfattar förskoleklass och grundskola årskurserna 1–6 samt ett fritidshem vid skolan och ett fritidshem som ligger i Stensjön en mil bort. Till rektorsområdet hör också förskoleverksamhet som närmare beskrivs i kommunrapporten. Skolan ingår i Bodafors skolområde i Nässjö kommun.

Skolan är belägen i Sandsjöfors, ett samhälle som ligger cirka 3 mil söder om Nässjö tätort. De flesta av eleverna åker skolskjuts och kommer från landsbygden runt omkring. Andelen elever med utländsk bakgrund är mycket låg.

Undervisningen bedrivs i åldersblandade grupper. Eleverna har undervisning i slöjd samt i hem- och konsumentkunskap i Parkskolan i Bodafors. Parkskolan är också den skola där eleverna fortsätter sin skolgång i årskurs 7–9.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att Sandsjöfors skola i huvudsak tillhandahåller en utbildning och har resultat som ligger i linje med läroplanens och kursplanernas mål i de delar som inspektörerna kunnat bedöma. Skolans styrka är det målinriktade arbetet med att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling. Skolan bör däremot aktivt föra diskussioner kring kunskapsbegrepp samt ompröva och utveckla sina metoder i syfte att förbättra måluppfyllelsen. Inspektörerna bedömer att rektorn verkar för att utveckla verksamheten mot utbildningsmålen och att skolans förbättrings- och kvalitetsarbete är fungerande verktyg i detta arbete.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Undervisning i de naturorienterade ämnena och ämnet teknik erbjuds inte alla elever så att de fått möjlighet att nå målen för årskurs 5 i dessa ämnen (2 kap. 6 § grundskoleförordningen, kursplanerna för naturorienterade ämnen och teknik).
- Undervisning i svenska som andraspråk ges inte som ett eget ämne till elever i behov av det (2 kap. 15, 16 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör aktivt föra diskussioner kring kunskapsbegrepp och ompröva sina metoder.
- Skolan bör följa elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen.
- Skolan bör utveckla sina arbetsformer så att elevernas inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer ökar i takt med stigande ålder och mognad.
- Skolan bör medvetandegöra eleverna om målen för utbildningen i större utsträckning.
- Skolan bör fortsätta att utveckla de individuella utvecklingsplanerna till innehåll och kvalitet.
- Skolan bör i högre utsträckning individualisera undervisningen i syfte att förbättra måluppfyllelsen.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Sandsjöfors skola följer upp elevernas utveckling varje år genom olika test i svenska och matematik, och genom nationella ämnesprov i svenska, engelska och matematik i årskurs 5. I övrigt samtalar lärarna som har elever i samma årskull kring hur måluppfyllelsen är. Av intervjuer med lärarna framkommer att det inte görs någon samlad bedömning av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än svenska, engelska och matematik. Inspektörerna bedömer att skolan bör följa elevernas utveckling i samtliga ämnen.

Tabell 1	Resultatmått för elever i årskurs 5			
	Sandsjöfors skola		Nässjö kommun	
	2005	2006	2005	2006
Svenska	89,5 %	78,0 %	91,0 %	84,0 %
Matematik	89,5 %	78,0 %	86,0 %	77,0 %
Engelska	89,5 %	78,0 %	88,0 %	84,0 %

Källa: Skolans och kommunens uppgifter

Variationen i resultaten vid Sandsjöfors skola förklaras genom att underlaget utgörs av ett litet antal elever (9) och att enstaka elever påverkar de procentangivna resultaten. Lärarnas bedömning är att det varje år brukar vara någon eller några elever som inte når målen men att skolan alltid har känt till dem tidigare och att de har varit föremål för särskilda insatser från skolans sida. Av skolans kvalitetsredovisning från 2005/2006 framgår det att skolans satsning på

att utveckla elevernas språk givit positiv effekt. Det konstateras där att barnens språkliga medvetenhet ökat i förskoleklassen och att läshastigheten ökat för eleverna i årskurs 4 och 5. Skolans bedömning är enligt kvalitetsredovisningen att resultaten är goda.

Vid lektionerna råder stor arbetsro i samtliga klasser, även om intervjuade elever själva menar att de ibland blir för pratiga under lektionerna. Inspektörerna mötte frimodiga och entusiastiska barn och elever. Skolans kvalitetsredovisning från 2005/2006 visar att äldre elever tar hand om yngre elever vid temadagar och friluftsdagar på ett bra sätt. Inspektörerna bedömer att eleverna överlag tar ansvar för sin utbildning, utvecklar tillit till sin förmåga och uppvisar lust att lära.

Inför innevarande läsår konstaterade skolan i sin kvalitetsredovisning att samtalstonen hårdnat mellan elever och att ett grovt språkbruk utvecklats. Detta ledde till att skolan samlades kring flera insatser, vilka alla intervjuade varit eniga om gett god effekt. Enligt eleverna förekommer fortfarande svordomar, men aldrig längre riktade till någon vilket tidigare var det vanliga. Föräldrarna framhåller att deras barn tack vare skolans insatser fått en ökad medvetenhet kring hur ord kan uppfattas av andra. Enligt skolans egna mätningar trivs eleverna i skolan även om några enstaka barn upplever sig ensamma. Av intervjuerna med eleverna framkommer det att yngre barn emellanåt kan uppleva att äldre barn retas med dem. I de fall elever upplevt sig kränkta av någon vid skolan har skolan vidtagit åtgärder med gott resultat. Inspektörerna bedömer att Sandsjöfors skola erbjuder en i grunden trygg miljö där barnen blir sedda och att skolan aktivt arbetar för att förebygga att kränkningar uppstår.

Sammanfattning

Sandsjöfors skola har resultat som ligger i linje med läroplanens och kursplanernas mål i de delar som inspektörerna kunnat bedöma. Skolan bör dock följa elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Den nya lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. Barn och elever skall delta i upprättandet. I planen skall planerade åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år i skolans kvalitetsredovisning. I det målinriktade arbetet ingår att vidta åtgärder för att

förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra fortsatta trakasserier eller annan kränkande behandling. Vid Sandsjöfors skola pågår ett väl inarbetat och fungerande arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Varje vecka genomförs schemalagda pass med undervisning som behandlar hur man skall vara mot varandra. Skolan har ett mobbningsteam som direkt tar tag i de fall av kränkningar som ändå kan uppstå. Teamet utreder omständigheterna och vidtar adekvata åtgärder med gott resultat. Elever och föräldrar uppger vid intervjuerna att de känner förtroende för skolans arbete kring detta och ger goda exempel på skolans arbete. Uppföljningar av arbetsmiljön genomförs kontinuerligt. Inspektörerna bedömer att skolan har ett bra målinriktat arbete med att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling.

Vid besöksstillfället hade skolan upprättat en likabehandlingsplan. Planen behandlar inte diskriminering, inte heller vilka åtgärder skolan vidtar om elev upplevt sig kränkt av en vuxen. Planen beskriver heller inte konkret de insatser skolan avser att påbörja eller genomföra under det kommande året. Eleverna har inte deltagit i upprättandet av planen. Inspektörerna bedömer att en likabehandlingsplan måste upprättas i enlighet med förordningen.

För samverkan med föräldrarna finns vid skolan både ett brukarråd och en aktiv föräldraförening. Vid brukarrådet diskuteras aktuella frågor för skolan, senaste exemplet är diskussioner kring de satsningar på arbete med värdegrunden som skolan genomfört. Samma frågor diskuteras vid föräldraföreningens möten, men föreningen bidrar också med att stötta skolan med diverse gåvor som kommer eleverna till del. Intervjuade föräldrar upplever att samverkan med skolan fungerar mycket väl, men menar att de inte känner till skolans målstyrda system i den utsträckningen de skulle behöva. Inspektörerna vill göra skolan uppmärksam på rektorns ansvar enligt läroplanen på att föräldrarna får information om målen för utbildningen.

Inflytande och arbetssätt i undervisningen

Skollagen och läroplanen anger att eleverna i grundskolan i takt med stigande ålder och mognad skall ha ett ökat inflytande över sin utbildning och delaktighet i det inre arbetet i skolan. Rektorn är ytterst ansvarig för att läraren utvecklar sina arbetsformer så att elevernas inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer gynnas. Av intervjuer och dokumentation framgår att elevernas inflytande vid Sandsjöfors skola varierar mer beroende på vilket ämne man har än på stigande ålder och mognad. Eleverna ger exempel på visst inflytande över undervisningens arbetsformer, men menar att läraren alltid styr över innehållet. Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla sina arbetsformer så att elevernas inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer ökar i takt med stigande ålder och mognad.

Inspektörerna har tagit del av pedagogisk verksamhet av god kvalitet vid Sandsjöfors skola. Av intervjuer och av skolans dokumentation framkommer att elevernas kunskaper om målen i läroplanen och kursplanerna är begränsade. Föräldrar och elever uppfattar inte att lärarna beskriver annat än vad eleverna skall göra. Viss variation mellan lärare finns dock. Lärarna framhåller att många elever tror att det är viktigt att göra saker fort och att göra mycket. Intervjuade lärare menar att man diskuterat kursplanerna, men att diskussionerna egentligen handlat mer om vilket område som skall tas upp i vilken årskurs och inte kring

hur skolan skall lära ut de kunskapskvaliteter som beskrivs i dem. Av intervjuer med föräldrar och elever framkommer det att lärarna organiserar undervisningen utifrån hela gruppens behov och förutsättningar. Enskilda elever som skulle kunna få större utmaningar än det som är planerat för hela gruppen får göra fördjupningsuppgifter i stället för att gå vidare. Intervjuerna visar vidare att den aktiva diskussion kring kunskaper och metoder som läroplanen föreskriver inte alltid kommer till stånd för hela skolan. Inspektörerna bedömer att skolan aktivt bör föra diskussioner kring kunskapsbegrepp och ompröva sina metoder. Skolan bör fortsätta att utveckla sitt arbete med att medvetandegöra eleverna om målen för utbildningen. Vidare bör skolan i högre utsträckning individualisera undervisningen i syfte att förbättra måluppfyllelsen.

Individanpassning och stöd

Tillsammans med föräldrar och elever har lärarna upprättat individuella utvecklingsplaner för eleverna vid utvecklingssamtalen. Intervjuade lärare framhåller att för stor kraft ägnats åt att ta fram en fungerande mall för arbetet och att det skett på bekostnad av diskussioner kring syftet med planerna. I de exempel på individuella utvecklingsplaner som inspektörerna tagit del av saknas en tydlig koppling till kursplanernas mål och de individuella utvecklingsplanerna har mer formen av åtgärdsprogram än av framåtsyftande utvecklingsplaner. Inspektörerna bedömer att skolan bör fortsätta att utveckla de individuella utvecklingsplanerna till innehåll och kvalitet.

Läroplanen anger att alla som arbetar i skolan skall samverka för att göra skolan till en god och långsiktigt miljö för utveckling och lärande. Beroende på barnantalet genomförs undervisning i både åldersblandade och åldershomogena klasser. Lärarna går in i varandras klasser och hjälper varandra på bästa sätt utifrån sin kompetens och för att få en bra organisation. Förskoleklassen, fritidsverksamheten och skolan samverkar till vissa delar. Fritidspedagogerna används främst efter sin kompetens när de har undervisning i skolan, men får också hoppa in som ”hjälp lärare” emellanåt. Vid Sandsjöfors skola finns handlingsplaner för övergångar mellan de olika skolformerna. Av skolans kvalitetsredovisning framkommer det att handlingsplanen fungerar bra mellan förskola och förskoleklass, men att den skulle kunna fungera bättre vid övergång till årskurs 7 eftersom uppföljning saknas då eleverna gått ett tag på Parkskolan. Inspektörerna bedömer att skolan arbetar för att skapa en god och långsiktig miljö för utveckling och lärande.

Enligt skollag och grundskoleförordning skall alla elever som har svårigheter i sitt skolarbete ges särskilt stöd. Sådant stöd skall i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör. I läroplanen finns vidare angivet att undervisningen skall anpassas till varje elevs förutsättningar och behov samt ha sin utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter och kunskaper. Vid Sandsjöfors skola finns ett lokalt stödteam som sammanträder en gång i månaden där rektor, specialpedagog, talpedagog, skolsköterska och berörd klasslärare deltar. Teamet diskuterar frågor kring undervisningen och elevers olika stödbehov. Elevhälsan för hela Bodafors skolområde träffas två gånger per termin och där diskuteras resursen för stöd. Rektorn uttrycker dock att skolorna inom skolområdet var och en kämpar för sina resurser vid dessa möten eftersom den resurs som finns att fördela inte täcker in alla de behov som skolorna upplever finns. Inspektörerna bedömer att skolan ger alla elever som har svårigheter i skolarbetet särskilt stöd.

Ledning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Rektorn för Sandsjöfors skola är utbildad lärare inom förskola och grundskola. Rektorstjänsten omfattar 50 procent av en heltid, och de övriga 50 procenten arbetar rektorn som praktiksamordnare för lärarkandidater inom hela kommunen. Av intervjuerna framkommer att rektorn är väl förtrogen med den dagliga verksamheten. Intervjuad personal och föräldrar framhåller att hon bemöter alla positivt, men önskar att hon hade större tjänst vid skolan. Varje år utvärderas verksamheten utifrån skolans arbetsplan. Som en konsekvens av utvärderingarna förändras skolans arbetssätt så att en ökad måluppfyllelse uppnås, vilket satsningen på förbättrat språkbruk hos eleverna är ett exempel på.

Av intervjuer och skolans dokumentation framkommer att skolans förbättringsarbete varit koncentrerat till att utveckla verksamheten mot läroplanens mål avseende normer och värden. Däremot har inte samma förbättringsarbete skett kring läroplanens mål om kunskaper, vilket rektorn framhåller att det finns behov av. Särskilt har skolan identifierat behov av att utveckla undervisningen i de naturorienterade ämnena. Resultatet av skolans förbättringsarbete kommer fram i kvalitetsredovisningen som uppfyller förordningens krav. Inspektörerna bedömer att rektorn verkar för att utveckla verksamheten mot utbildningsmålen och att skolans förbättrings- och kvalitetsarbete är bra.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att skolan har ett bra målinriktat arbete med att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling, men att skolan måste upprätta en likabehandlingsplan i enlighet med förordningens krav.

Inspektörerna bedömer att undervisningen håller en godtagbar kvalitet. Skolan bör utveckla sina arbetsformer så att elevernas inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer ökar i takt med stigande ålder och mognad. En viktig förutsättning för att detta skall kunna ske är att skolan medvetandegör eleverna om målen för utbildningen i större utsträckning. I detta sammanhang bör skolan fortsätta att utveckla de individuella utvecklingsplanerna till innehåll och kvalitet. Sandsjöfors skola identifierar tidigt elever som har svårigheter i skolarbetet och sätter också in särskilda stödåtgärder. Däremot bör skolan aktivt föra diskussioner kring kunskapsbegrepp och ompröva sina metoder. Skolan bör också i högre utsträckning individualisera undervisningen i syfte att förbättra måluppfyllelsen.

Inspektörerna bedömer att rektorn verkar för att utveckla verksamheten mot utbildningsmålen och att skolans förbättrings- och kvalitetsarbete är bra.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Av Skolverkets statistik framgår det att Sandsjöfors skola har 6,8 lärare per 100 elever, vilket är betydligt lägre än rikets snitt på 8,0 lärare per 100 elever. Personalen har pedagogisk högskoleutbildning men det saknas personal med utbildning inom matematik, naturorienterade ämnen och teknik.

Av intervjuerna och skolans dokumentation framgår att de naturorienterade ämnena och teknik inte alltid genomförs så att alla elever får möjligheter att nå samtliga mål för årskurs 5. Inspektörerna bedömer att skolan måste se över hur undervisning i samtliga ämnen erbjuds så att skolan säkerställer att samtliga elever givits möjlighet att nå målen i alla ämnen.

Elevens val skall vara ett aktivt val av eleverna för att bredda eller/och fördjupa sin kompetens inom ett ämne/ämnedområde. Det skall finnas ett allsidigt urval av ämnen som beslutas av styrelsen. Vid intervjuerna framkommer att Sandsjöfors skola ibland gjort valen åt eleverna, vilket framstår som en sammanblandning av skolans val och elevens val. Överlag framstår det dock som att skolan erbjuder eleverna ett allsidigt urval av ämnen för breddning och fördjupning. Inspektörerna vill göra skolan uppmärksam på vikten av att eleverna får göra ett aktivt val.

Av grundskoleförordningen framgår att svenska som andraspråk skall anordnas om det behövs för elever med utländsk bakgrund och att undervisningen skall anordnas i stället för undervisning i svenska. Vid Sandsjöfors skola ges svenska som andraspråk som en allmän stödåtgärd och inte som ett eget ämne. Inspektörerna bedömer att skolan måste ge undervisning i svenska som andraspråk som ett eget ämne för elever som har behov av det.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att Sandsjöfors skola i huvudsak tillhandahåller en utbildning i enlighet med författningarna. Skolan måste dock säkerställa att samtliga elever getts möjlighet att nå målen i alla ämnen. Vidare måste skolan ge undervisning i svenska som andraspråk som ett eget ämne till elever i behov av det.

Datum	Ort
2007-09-13	Lund

Helena Olivestam Torold
Tommy Månsson